

ATATÜRK İLKELERİ

Dursun ATILGAN

Avrupa Atatürkçü Düşünce Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı

GİRİŞ

Türkiye'nin kurtuluşu gerçekleşip, Lozan Barış Antlaşması yapıldıktan ve yeni doğan Türkiye Devleti'nin "**Misak-ı Millî=Ulusal And**" ile saptanan sınırlarıyla birlikte uluslararası tanınmasından sonra, gazeteciler Mustafa Kemal'e: „*hedefinize ulaştınız mı?*“ diye bir soru yöneltirler. Yanıt kısaca şudur: „*En önemlisi asıl şimdi başlıyor*“.

Türkiye'nin kurtarılması, elbetteki, devlet olabilmesinin asıl temelini oluşturmaktadır; ancak, çağdaş uluslar arasında yer alabilmesinin sağlanması „**Kemalizm=Atatürkçülük**“ kavramına anlam kazandıran asıl sonuç olmuştur. Bu da, askerî başarıdan sonra Kemalist ilkelerin temelini oluşturduğu olağanüstü kapsamlı bir spektrum üzerinde gerçekleştirilen ve yükseltelen Türk devrimidir.

Atatürk ilkeleri programı, Mustafa Kemal'in başlattığı hareketin başlarında O'nun asıl ülküsü olmuştur. O, kurtuluştan kuruluşa giden yolu bu ilkelere göre çizmiştir. Altı ilkenin ancak 1937'de Anayasa'ya girmiş olması, Kemalizm'in bir doktriner sistem ya da irrasyonel temele dayanan bir inanç sistemi değil, pragmatik bir düşünce sistemi olduğunun kanıtıdır.

Kanımızca, bu ilkeler kronolojik bir sıraya göre değil sistematik bir sıraya göre dikkate alınarak değerlendirilmelidir:

Ulusçuluk, Halkçılık, Cumhuriyetçilik, Laiklik, Devletçilik, Devrimcilik.

ULUSÇULUK (MİLLİYETÇİLİK)

Mustafa Kemal'in yaşamında en geniş yer tutan ilke, bize göre, Ulusçuluktur. Bugün, Almanların ırkçı siyasetinden dolayı çeşitli Batı ülkelerinde, ama özellikle de günümüz Almanyasında – bilinen nedenlerden dolayı - bazı çekimser tavırlara neden olan Ulusçuluk kavramı, Atatürk Türkiyesi için şu anlamlara gelmektedir:

- Çok uluslu bir Osmanlı İmparatorluğundan vazgeçme (hem de özellikle 1.Dünya Savaşının galibi Batılı itilaf devletlerinin etki alanları ve kolonial siyaset göttükleri yıllarda)
- Panturanizm ve Panislamizm fikrinden vazgeçme
- „Ulusal Dikdörtgen“ içinde (bugünkü Türkiye'nin haritası) ulusal egemenlik ve tam bağımsızlık. Bu konuda, Mustafa Kemal'in haklı gerekçesi şudur: „çünkü bugün dünya ulusları sadece bir egemenlik türü tanıyor, o da ulusal egemenliktir.“
- Ulus devlet olma, yurttaşlık kavramının gerçekleştirilmesi ve ümmetliği reddetme
- Bizzat kendisinin „Ne mutlu Türküm diyene“ özdeyişiyle, yeni devletin yurttaşlarında yeni bir kendine güven ve ulusal değer bilinci uyandırma
- Saldırganlığı ve yayılmacılığı asla hedef edinmeyen ve dünya yüzündeki tüm uluslarla barış içerisinde, kardeşçe yaşamayı ilke edinen, yeni bir yurtseverlik duygusunun başarılması
- Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini ne ırka, ne de dine, ancak kültüre dayandırılması
- İmparatorluktan kalan tüm etnik gruplara eşit haklarla birarada barış içerisinde yaşama olanağının sağlanmasıdır.

Mustafa Kemal'in Ulusçuluk ilkesi ve anlayışı yine O'nun tanımıyla şu formülde aranmalıdır: Yurtta barış, dünyada barış...

HALKÇILIK

Halkçılık (popülizm) ilkesinin anlamı, seçmene hoş görünme politikası olarak algılanmamalıdır. Bu ilkenin anlamı, kader siyaseti güdenlerin, halkı soktuğu uyuşukluktan kurtarıp, onun „birlik ve beraberlik gücü“ne dinamizm kazandırmaktır.

Halkçılık ve Ulusçuluk bu anlamda birlikte düşünülmelidir. „Eğer bir ulus kendi yaşamı ve hakları için tüm gücünü ortaya koymazsa, onun için kurtuluş yoktur. Biz işimize köyden, komşudan, çevremizdeki insanlardan, yani fertlerden başlayarak ilerleriz. Her fert kendini kurtarmak için tüm becerisini ortaya koymak zorundadır. Bu suretle aşağıdan yukarıya, tabandan tavana sağlam bir yapı oluşturulur“. Bu, Mustafa Kemal’in uygulamak istediği programın, bireylere yüklediği sorumluluğa ilişkin olağanüstü önem taşıyan bir saptamasıdır.

Halkın ortak yaşam ve amaç bilincinin şekillenmesi ve güçlenmesi, işgalci kuvvetlere karşı başkaldırmada ve Kurtuluş Savaşı’nda olağanüstü özveriyle çalışmada ortaya koyduğu dayanışma sayesinde süreklilik ve anlam kazanmıştır. Buna rağmen, bu gelişme kurtuluştan sonra da çeşitli önlemlerle desteklenmiştir. Buna ilişkin olarak en somut örnek eşit haklar konusudur. Yeni devletin kuruluşunda halkın sadece bir bölümünün fiili katılımı sözkonusu olsaydı, büyük bir bölümünden yükümlülük beklemek safdillik olurdu.

Mustafa Kemal tarafından kurulan „Halk Partisi“nin programında, ki adı bile başlı başına bir programdır, halkçılık şu şekilde tanımlanmıştır: „Bizim için insanlar yasa önünde tamamen eşit mumele görmek zorundadır. Sınıf, aile, fert arasında bir ayrım yapılamaz. Biz, Türkiye halkını çeşitli sınıflardan oluşan bir bütün olarak değil, sosyal yaşamın gereksinimlerine göre çeşitli mesleklere sahip olan bir toplum olarak görmekteyiz.“

Bu anlamda her ferdin eşit tutulmasının gerçekleşmesi, ancak, eskiden kalan eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilirdi. Nitekim de öyle oldu.

Bu konuda kaydedilen en etkili devrimci atımlardan bazıları şunlardır: Kadın-erkek eşitliği konusunda gerekli önlemlerin alınmış olması; öğretim birliğinin gerçekleştirilmiş olması; her yurttaşın öğrenebileceği yeni bir Türk alfabesinin hazırlanması ve her yurttaşın devlet organları önünde eşit mumele görmesi konusunda alınan önlemler.

CUMHURİYETÇİLİK

Bu ilkenin ana hedefi, Halkçılığın Kamu hukuku açısından perçinlenmesidir. 620 yıllık Osmanlı döneminde egemenlik sadece hanedanın, yani kişinin elindeydi. Artık egemenlik kişi işi değil „res publica“ yani kamu işidir. 29 Ekim 1923’te ilan edilen Cumhuriyetin temel koşulu zaten 1921 Anayasasının 1. Maddesinde de öngörülmüştür: „Egemenlik kayıtsız şartsız ulusundur“. Bu da Mustafa Kemal’in kafasındaki yönetim biçiminin başlangıçtan beri ne olduğunun bir kanıtıdır.

Çoğu yurttaşların bu yeni yönetim biçimini kavraması elbette zamana gereksinim göstermiştir. Yüzde yüzlük bir „halk hakimiyeti“nin gerçekleştirilmesi her ne kadar Mustafa Kemal’in asıl amacı idiye de, ki gözlemciler buna tanıklık etmektedirler, bu sürecin de belirli bir zaman kesitine gereksinimi olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, 1924 ve 1930 yıllarında denenen muhalefet partisi kurulması sonucu ortaya çıkan durumlar gibi. Bilindiği üzere, bu partiler özellikle anayasal kazanımların karşıtı kimselerin biraraya geldiği partiler olmuşlardır.

Mustafa Kemal ve arkadaşları, sorumluluk ahlâkı nedeniyle, tam anlamıyla çoğulcu olmayan bir demokrasiyi, amaçlanan ana hedefleri tehlikeye sokmamaya tercih etmişler ve böylece de karşıtlarının amansız eleştirilerine rıza göstermişlerdir. Aslında bu da o zamanki aşamada demokratikleşmenin bir gereği olarak görülmeli ve değerlendirilmelidir.

O günlerin muhalefetsiz partisindeki „kanatlar“ın fikir ayrılıklarının, bugünkü çok partili ve çok muhalefetli meclislerinkinden daha keskin ve daha canlı olduğunu söylemenin bir abartma değil, bir gerçek olduğunu Meclis tutanakları da kanıtlamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, hiçbir şekilde, diktatörlerin sözde „Halk Temsilciliği”nde olduğu gibi bir kukla değildi. Ve de en son kararı veren yasama organıydı.

LAİKLİK

En etkili ve önemli ilke kesinlikle bu ilkedir. Aslında bu sözcüğün anlamı din ile siyaseti ve dolayısıyla da din ile kamu yaşamını birbirinden ayırmaktır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında siyaset dinin emrine sokulmuştu. Hatta bazan din de siyasetin emrine sokulabiliyordu. Bunun böyle olmasındaki tarihsel neden, İslam dininin kurucusunun hem siyasî ve hem de dinî lider olmasından ve bunun yıllardan beri bir gelenek haline getirilmiş olmasından kaynaklanmaktadır

Akla hemen şu soru gelebilir: „Mustafa Kemal’in kamu yaşamıyla dini birbirinden ayırması kararı nereden kaynaklanmıştır?” diye. Burada bir din düşmanlığından söz etmek tamamen yanlış olur. Çünkü Laiklik din karşıtı bir ilke değildir. Din, kişinin özel yaşamının bir parçasıdır. Laikliğe göre, insan yaşamında ibadetin dışında her türlü tasarruf, dîne, daha doğrusu kutsal kitaba göre değil, Anayasaya, yasalara ve kurallara göre yapılır.

Devlet yaşamında, hukukta, aile yaşamında, kültürde, eğitimde v.s. artık laiklik ilkesi ana temeldir. O’nu bu karara iten amaç dinî değil, siyasîdir. Bunun gerçekleşmesi için de önce siyasetin dinin emrinden kurtarılması zorunluydu. Mustafa Kemal henüz genç bir subayken şu kanaate varmıştı: „Mevzuatını ve hareket tarzını Kuran’dan ve hadisten alan bir devlet, bilimin ve çağdaşlığın gerisinde kalır.”

Bir ülkenin, çağı yakalamış olan ülkelerle boyölçülebilmesi, onların arasında sürekli olarak sesini duyurabilmesi, o ülke yurttaşlarının aklını kullanmasına ve bilime öncelik vermesine engel teşkil eden kurum ve kuralların ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilirdi. Mustafa Kemal bu gerçeği gözönünde bulundurmuş ve bazı çağdaşlık değerlerini – savaşta düşmanı olmasına karşın – Batılı ülkelerden almıştır.

O, 1924 yılında yaptığı bir konuşmada „Dünya yüzündeki her şey için, maddî ve manevî her şey için, yaşam için ve başarı için en doğru yol gösterici bilimdir, tekniktir”. „Bilimin ve tekniğin dışında yol gösterici aramak, düşüncesizliktir, bilgisizliktir, yanlıştır”, demiştir.

Bilime ve tekniğe öncelik verme konusunda asıl engeli oluşturan Hilafet, Halife’nin şahsında siyasî ve dinî temsilcilik bulmuştu. Bunu ortadan kaldırma planı, hem yurt içinde ve hem de yurt dışında karşıt güçlerin direnişiyle karşı karşıya kalmıştır.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal, dış güçlerin bu konudaki planlarının Türkiye’nin içişlerine karışmak olduğunu saptayarak, 1 Kasım 1922’de Saltanatın kaldırılmasında olduğu gibi, enerjik bir şekilde Hilafet yanlılarına karşı çıkması sonucu, 3 Mart 1924’te Hilafet’in kaldırılması büyük bir çoğunlukla gerçekleştirilmiştir.

Böylece, Şeyhülislamlık, dinî mahkemeler ve fetva usulü, dervişlik nişanı, medreseler de kaldırılmıştır.

1928 yılında, Anayasa’daki „Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dini İslamdır” maddesi kaldırılmıştır. Böylece din ve mezhep ayrılığını kurumlaştıran yasalara son verilmiş ve önce devlet laikleştirilmiştir. Yani, laik devlet, bundan böyle meşruluğunu ne Tanrı’dan ne de kişiden alacaktır; ancak ve sadece ulusal yönetimden alacaktır; planlanan devrimler birer birer gerçekleştirilecektir: Eşit haklar, uygarlığa giden yolun açılması, eğitim birliğinin sağlanması, tek evlilik v.s.

Özellikle Latin harflerinden oluşan yeni Türk alfabesi üç amaca hizmet edecektir:

1. Yazı ve Konuşma dilinin herkes için aynı olması,
2. Sesli harfler açısından zengin olan Türk diline en uygun yazı çeşidinin seçilmiş olması,
3. Dünyanın büyük bir bölümüyle iletişimin kolayca sağlanabilmesi...

Bu yenilikler olağanüstü bir tempoyla ama sadece okulda değil, okul dışı alanlarda da gerçekleştirildi. Mustafa Kemal’in eğitim ve öğretime verdiği önem o kadar açıktır ki, kendisi bizzat yeni harflerle dersler vermiştir.

Türk Dilinin yabancı sözcüklerden arındırılması 1932 yılında kurulan „*Türk Dil Kurumu*“ ile akademik bir seviyede de desteklendi. Bir yıl önce de „*Türk Tarih Kurumu*“ gerçekleştirilmişti. Bu kurumlar gerek „kültürel kimlik“ ve gerekse „ulusal kimlik“ bakımından da önemli görevler yapmışlardır, ve Mustafa Kemal’in özel vasiyetnamesinde yer almışlardır.

Laik devlete giden yolda en büyük engellerden birini Şeriat mahkemeleri oluşturmuştur. Bu mahkemelerin kaldırılmasından sonra, Türk Medenî Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu çıkartılarak, devletin temeli Batı Hukuk Sistemine oturtulmuştur.

Bundan böyle, Türkiye Cumhuriyeti’nde bireylerin ilişkisini, yurttaş-devlet ilişkisini düzenleyen hükümlerin yasalaştırılması TBMM’ne, uygulaması da T.C. hükümetine ait olmuştur.

Artık her bakımdan özgürlüğüne kavuşturulan bir toplumun fertlerinin dış görünüşüyle de uygar olması gerekirdi. Bu nedenle Türk toplumu, fes, sarık, çarşaf, peçe gibi dinsel olduğu sanılan baş ve beden giysilerinden de kurtarıldı.

DEVLETÇİLİK

Bu ilkenin anlamı, devletin iktisadî yaşama müdahalesidir. Yıllarca savaş üstüne savaş yaşamış ve aydınıyla, işçisiyle, köylüsüyle büyük kayıplar vermiş olan bir imparatorluğun enkazı üzerine kurulmuş olan genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin, iş yaşamının her alanında, yatırım yapıcı, üretici ve yol gösterici bir tutum içinde olması kaçınılmazdı...

Türkiye tarım için elverişli ve büyük bir ülke olmasına karşın, tarım işgücü bakımından yeterli olanağa sahip olmadığından, toprağın büyük bir kısmı işlenemiyordu; ulaşım araçları yoktu; yeterli uzman yoktu; endüstriden söz etmek olası değildi; temel ihtiyaç maddeleri bile ithal edilmek zorundaydı; yatırım yapacak güçte kapital sahibi insanların sayısı hemen hemen yok gibiydi; üretim konusunda yeterli bilgiye sahip yetişmiş eleman yoktu; demiryolları, limanlar, büyük kentlerin alt yapıları v.s. yabancı firmalar tarafından işletiliyordu; bu nedenler dolayısıyla da devlet kasasına giren bir gelir yoktu. Buna ek yük olarak ta Osmanlı borçlarının uzun bir süre ödenmesi gerekiyordu. Yeni devlet bu borçlar altında ezilmekteydi.

Durumun bu derece acı ve ciddî olduğu ve Lozan antlaşmasının henüz yapılmadığı bir tarihte, Şubat 1923’te, Atatürk İzmir İktisat Kongresi’ni topladı. O, bu kongrede iktisadî hedeflerin öncelikliğini şu sözlerle dile getiriyordu: „*Askerî ve siyasî zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, eğer bunlar iktisadî zaferlerle taçlandırılmazsa, yaratılan zaferler sürekli olamaz, kısa bir süre sonra söner. Bu bakımdan, en güçlü ve parlak zaferimizin sağlayacağı bayındırlık yararlarını saptayabilmek için, iktisadiyatımızın, iktisadî egemenliğimizin sağlanması, güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması şarttır.*“

Atatürk, bu anlamda varlıklı kimseleri yatırım yapmaya çağırıyordu. Ancak, o tarihte, varlıklı kimselerin sayısı yok denecek kadar azdı. Şunu da unutmamak gerekir: Halkçı bir siyaset izleyen Atatürk, elbetteki meydanı sadece zengin tabakaya bırakmazdı. Yabancıardan borç almayı – *ulusal onurun zedelenmemesi, bağımsızlığa gölge düşürülmemesi ve emperyalist ülkelerin tuzağına düşülmemesi için* – düşünmüyordu.

Tüm bu nedenlerden dolayı, devletin iktisadî yaşama müdahalesi kaçınılmaz oluyordu. İzmir İktisat Kongresi’nde yeni devletin tez elden alması gereken önlemler şöyle sıralanıyordu: Vergi sisteminde reform, yeni kredi kurumlarının düzenlenmesi, ulaştırma sorununun çözülmesi, topraksız köylüye toprak dağıtımı, ticarî spekülasyonlara engel olunması, yeraltı kaynaklarının işletilmesi, yerli sanayiciyi gümrük vergileriyle korumaya gidilmesi, bunlara ilişkin yeni yasaların çıkarılması...

İzmir İktisat Kongresinde alınan bu kararların ışığında şu önlemler alındı:

- Aşar denilen ağır vergi kaldırılarak, Atatürk'ün „Ulusun efendisi“ olarak nitelediği köylü büyük bir yükten kurtarıldı
- Kooperatifler kurularak, aracılar, spekülörlere fırsat verilmedi
- Ziraat Bankası geliştirildi, sermayesi arttırıldı ve bu bankanın kaynaklarından çok küçük faiz karşılığı küçük krediler sağlanarak, köylüyü özendirici önlemler alındı; afetler ve benzeri nedenlerle zarara uğramış olan köylünün borçlarını erteleme gerçekleştirildi
- Ziraat okulları açılarak, tarımda bilgili ve bilinçli teknisyenler yetiştirme amaçlandı ve Ankara'da bir de „Yüksek Ziraat Enstitüsü“ kuruldu
- Karadeniz bölgesinde çay ve tütün, Akdeniz bölesinde narenciye ve pamuk yetiştirilmesi için özendirici önlemler alındı
- Hayvancılık ve ormancılığın geliştirilmesi için yeni girişimlerde bulunuldu
- Atatürk, bizzat Orman Çiftlikleri kurarak, hem çağdaş tarım araçlarını ve yöntemlerini oralarda denettirdi ve hem de bu çiftlikleri birer Tarım okulu durumuna getirdi
- 1926 yılında çıkartılan bir yasayla, endüstriyi özendirici, Türk Ticaret yasası, Gümrükler yasası çıkartılarak ta, sanayiye yol gösterici ve onu koruyucu önlemler alındı
- Büyük bir ticaret filosunun kurulması konusunda üretim merkezlerine malî destek sağlayacak çalışmalar başlatıldı. Havaçılık ve Denizcilik desteklendi ve teşvik edildi
- Etibank kurularak, Türkiye'de yeraltı kaynaklarını işletme konusunda kaynak yaratıldı
- Bazı işletmeleri devlet üstlendi. Demir yolları (Osmanlı İmparatorluğu zamanında toplam olarak 3000 km'lik bir demiryolu mevcut iken, 8 yıl içerisinde buna 2000 km'lik bir demiryolu daha eklendi.)
- T.C. Merkez Bankası kurularak, devletin finans temeli oluşturulmuş oldu
- Planlı kalkınma yöntemleri kabûl edildi.

DEVİRİMCİLİK

Bu kavram Batı dillerine bazan „Revolution“ bazan da „Reform“ olarak çevrilmektedir. Osmanlı döneminde „Devrim“ kavramından önce „İhtilal“ ve „İnkılap“ kavramları kullanılmıştır. „İhtilal, kurulu bir hükümeti güç kullanarak yıkıp, yerine bir başka hükümet kurma“ anlamına gelmekteydi. „İnkılap ise, parlamento, hükümet ve çeşitli kurullarca saptanarak uygulanması düşünülen, ekonomik, kültürel v.b. alanlarda yapılacak değişiklikler“ anlamında kullanılıyordu. Yani, „İnkılap“ kurulu bir devlet düzenine ya da hükümet biçimine karşı çıkarak, onu değiştirme, kaldırma anlamında değil, tam tersine, gerçekleşmesi devletin, hükümetin aracılığı ile istenen değişiklikler getirilmesi anlamını taşıyordu. Bu kavramın, Batı dillerinde kullanılan „Reform“ kavramına yakın bir anlam taşıdığı söylenilebilir. „Devrim“ kavramı ise, var olan toplumsal düzeni temelden değiştirmek, yeniden organize etmek anlamına kullanılmaktadır. Batı dillerindeki karşılığı da „Revolution“ kavramıdır. İçerik bakımından siyasal devrim, sosyal devrim, kültür devrimi gibi farklı tanımları vardır.

Atatürk'ün gerçekleştirdiği Türk Devrimi sözkonusu olunca, „Ulusal Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra demode olmuş geleneklere dönerek, onlara bağlı kalarak kendilerini geliştirmiş ulusların sömürsüne bırakan uluslar, geri kalmışlıktan kurtulamazlar“ düşüncesini anlamak gerekir. Özgürlüğüne ve bağımsızlığına kavuşan uluslar, kendi geleceklerinin sorumluluklarını kendileri taşıyacaklardır. Bu uluslar, kendi istekleriyle, kendi güçleriyle kendilerini her alanda yenileme yollarını bulmak zorundadırlar.

Türk devrimi, kaynağını şiddetten almayan, zorbalıktan almayan bir devrimdir. 1789 ve 1917 devrimlerinin temelinde şiddet vardır. Atatürk, bundan kaçınmak için çok büyük gayret sarfetmiş ve başarmıştır. Buna karşın, Türkiye'de 1920'lerde ve 1930'larda yapılan devrimler büyük çapta devrimlerdir ve tarihte çok önemli bir yer tutmaktadırlar.

Bu ilkenin son ilke olarak alınmasının nedeni kavramsal bir özellikten kaynaklanmaktadır: Türk devrimi, daha önceleri yapılmış olan Fransız ve Rus devrimlerinde olduğu gibi, sadece (ulusçuluk, Cumhuriyet ya da iktisadiyat gibi) siyasî açıdan değerlendirilmemelidir. Diğer ilkeler de dikkate alınarak, sürekli devrimin her alanda geçerli olmasını mümkün kılacak bir devrimler bütününden söz etmek yerinde olacaktır.

(Atatürk, bütün başarılarının kaynağının Türk ulusu olduğuna inanan bir devlet adamıydı. O, „devrimler“ yerine „Türk Devrimi“ denmesini istemiştir.)

Osmanlı zamanındaki katı kuralcılık karşısında, özellikle devletçilik ilkesinde görüldüğü gibi, çağın gerektirdiği ölçüde geliştirici önlemlerin alınması gereklidir.

Devrimcilik ilkesinin gösterdiği ana hedeflerden birisi de, Türkiye'nin çağdaş ulusların düzeyine çıkarılmasıdır. Aynı zamanda, bireyin özgürlüğü ve mutluluğu konusundaki gelişmeler Türk ulusunun yaşamına da geçirilmelidir. Atatürk bu konuda şunu söylüyor: *„Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin amacı, Türkiye halkını, tamamen yeni ve bütün anlam ve biçimleriyle uygar bir sosyal toplum durumuna ulaştırmaktır. Devrimlerimizin asıl amacı budur.“* , *„ Ülke mutlaka çağdaş, uygar ve yepyeni bir ülke olacaktır.“*

SONUÇ

İşte burada kısaca dile getirdiğimiz ilkelerin tasarımı, gerçekleştirilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uluslar arasındaki saygın yerini alması, onbeş yıl gibi çok kısa bir zaman dilimine sığdırılan ve dünyada eşi görülmemiş büyük bir eserdir. Bu eser, haklı olarak, hiçbir şeyi rastlantıya bırakmayan, kendisine ve halkına tam güven duyan, kararlılığın simgesi olan ATATÜRK adıyla özdeşleşmiştir.

O, devletimizin ve ulusumuzun, saygın devletler ve çağdaş uluslar düzeyine çıkarılmasını ve bölünmez bütünlüğünü silahla sağlamadı. O, bunu, yukarıda değindiğim ilkelerle, ama başta da laiklikle, öğretim birliğiyle, dini siyasetin dışında tutmakla ve altyapıya verdiği yoğun emekle sağladı...

1950'li yıllardan beri Atatürk Devrim ve İlkelerinden sapmanın ülkemize ve ulusumuza, birliğimize ve dirliğimize ne denli zarar verdiğini görmek ve ona göre en başta bireysel olarak sorumluluğumuzu bilmek zorundayız. Bazıları „Atatürk'ü aşmak“ düşüncesini ortaya atmaktadırlar. Onlara verilecek en yerinde yanıtın, önce „Atatürk'e ulaşmak“ olduğu kanısındayım...

Dursun ATILGAN